

Viinan salakauppa oli Juvan murhe

► Juvalaiset eivät sanottavasti innostuneet itsenäistymisen ajan kahakoista.

Kari Toiviainen

Juvalaiset eivät sanottavasti innostuneet Suomen itsenäistymisen kahakoista ja sotatoimista 100 vuotta sitten.

Yleislakon ja kansalaissodan erimielisyydet 1917-18 koettiin Juvalla hyvin lievinä, kun osapuolet lupasivat pysyä rauhallisina. Sodan uhrimääräkin jäi sen takia pieneksi.

Everstiluutnantti evp. **Pekka Intken** mukaan Juvan säästyminen kansalaissotaa edeltäneiltä häiriöiltä johtui siitä, että Juva oli 100 vuotta sitten vahva maatalouspitäjä.

Juvalla oli paljon torppareita ja maatalousväkeä sekä kartanoita ja suurtiloja.

Intke puhui 31. tammikuuta Juvan Rotaryklubin järjestämässä tilaisuudessa Partalan kartanossa.

Hän käsitteli Etelä-Savon maakuntaa intsenäisyyden alkutaipaleella vuosina 1917-1918.

Juvan 575-juhlavuoden tapahtumiin kuuluvan luennon nimi oli ”Tapahtumia maailmassa, Suomessa ja maakunnassa”.

– Yhdeksän kymmenestä juvalaisesta sai elantonsa maataloudesta ja kartanonherrat olivat hyvissä väleissä torppareittensa kanssa. Ei ollut aihetta riitoihin tai jyrkkiin toimiin, kun ruokaa saatiin tiloilta, Intke kertoo.

Albin Kaasalaisen johdolla pidetyssä kansankokouksessa arvosteltiin poliisia ja virkamiehiä.

Pekka Intke sanoo, että paljon suurempi huoli Juvan valkoisilla ja punaisilla oli viinan salapoltoista.

Viinan salakauppa aiheutti häiriöitä ympäri pitäjää.

– Viinasta ja salakaupasta tuli sekä valkoisten että punaisten yhteinen vihollinen. Keväällä 1917 **Albin Kaasalaisen** johdolla pidetyssä kansankokouksessa arvosteltiin poliisia ja virkamiehiä.

Tuolloin ympäri pitäjää tuli järjestysmiehiä, joiden tehtävänä oli suitsea viinanpoltoa ja salakauppaa.

– Kansankokoukseen osallistui

lähes 250 pääosin yläluokkaan kuulunutta juvalaista miestä, Intke kertoo.

JUVAN LEHTI

TORSTAI 9. HELMIKUUTA 2017

Juvan säästymiseen kansalaissodan julmuuksilta vaikutti myös se, että se oli syrjässä rautateistä.

Juva oli maanteiden risteysaluetta, mutta 100 vuotta sitten joukkoja siirrettiin rautateitse. Sodan osapuolet pyrkivät sabotoimaan nimenomaan rautateitä.

– Kävihän Juvalla toki sekä punaisten että valkoisten agitaattoreita, mutta täällä ei lämmitetty agitaatiopuheille. Esimerkiksi aseellisia konflikteja ei ollut. Juva pysyi erossa radikalisteista ja poliittisista riidoista. Siihen varmaan oli syynä se, että maatilat tuottivat ruokaa eikä Juvalla ollut samanlaista ruokapulaa kuin kaupungeissa.

– Vapaussodan alettua porvarit ja sosialistit järjestivät yhteisen tapaamisen, jossa molemmien puolin luvattiin pysyä rauhallisina. Juvalla osattiin jo tuolloin sopia asiat riitelemättä tai sotimatta. Oma suojeluskunta Juvalla syntyi tammikuussa 1918.

ETELÄ-SAVON MAAKUNTA ITSENÄISTYMISEN ALKUTAIPALEELLA 1917-1918

*Tapahtumia maailmalla, Suomessa ja
maakunnassa*

– Juvalla ei ollut sanottavaa aihetta riitoihin tai jyrkkiin toimiin, sanoo 100-vuotiaan Suomen alkutaivalta tutkinut Pekka Intke.

Pekka Intke esitelmöi Juvan Rotaryklubin järjestämässä tilaisuudessa Partalan kartanossa.

Intke sanoo, että työväenyhdistyksiä syntyi Hyötyyseen, Härkälään, Näärinkiin ja Siikakoskelle.

– Ne olivat torppariosastoja. Marraskuun suurlakon aikana ja sen jälkeen työväenyhdistykset perustivat ”järjestyskaarteja”, joiden kannatus jäi kuitenkin vähäiseksi. Ainoaksi ”häiriöksi” jäi Hjelmannin talon ”puhelinkeskuksen valtaaminen”.

Kansalaissodan rintamalinjat kulkivat Juvan eteläpuolella. Lähikaupungeista Varkaus jäi punaisten saarekkeeksi valkoisten selustaan.

Mikkelissä loppuvuodesta 1917 perustettiin suojeluskunta ja samoihin aikoihin sinne syntyi työväen järjestyskaarti.

Punakaarti asettui kansalaissodan sytyessä Naisvuorelle. Se antautui tammikuun lopulla 1918 ja sai lupauksen vapaasta poislähdöstä.

Mikkelistä tuli sotilaskeskus, kun valkoisten esikunta asettui sinne huhtikuussa 1918.

Vaikka varsinaiset sotatoimet eivät ulottuneet Juvalle, juvalaisia miehiä oli mukana kansalaissodassa.

Intken mukaan sotaan osallistuneita oli 200-300 valkoisten puolella.

Kansalaissodan juvalaisia uhreja oli 13. Heistä kuusi kaatui sodassa ja muut menehtyivät vankileireillä tai sen jälkeen.

Agitaatio ei tehonnut

Vanha sanonta ”viina on kaiken pahan alku ja juuri” ei pitänyt paikkaansa Juvalla 100 vuotta sitten. Juvalla se oli jonkinlainen pelastus, kun muualla maassa valkoiset ja punaiset kahakoivat torrakoittensa kanssa.

Punaisten ja valkoisten sotaa suuremmaksi viholliseksi Juvalla nousi taistelu viinan salapolttota ja salakauppaa vastaan. Se yhdisti porvarit ja sosialistit. Kylille syntyi ”järjestysmiehiä” panemaan salapolttota ja viinanmyyntiä kuriin.

Eikä suurlakkokkaan marraskuussa 1917 juvalaisia sytyttänyt. Tosin marraskuussa työväenyhdistykset perustivat järjestyskaarteja. Sanottavaa kannatusta ne eivät Juvalla niittäneet. Juvalaista sovinnollisuutta kuvaa se, että kansalaissodan jo alettua Juvan porvarit ja sosialistit sopivat, että eiköhän eellä ihan rauhassa ja sovussa. Molemmat osapuolet vannoiivat rauhallisuuden nimeen ja tyytyivät seuraamaan muun Suomen kahakointia sivusta.

Vai liekö ollut juvalaista mukavuudenhalua tai saamatomuutta, kun torrakoitten takaa ei naapuria tähtäilty?

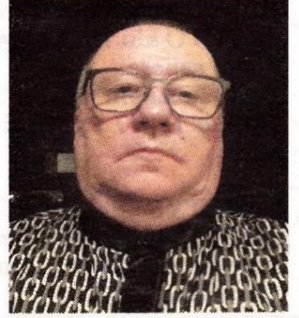
Sovussa elämiseen vaikutti sekin, että Juvalla meni jo

siltoin paremmin kuin kaupungeissa. Kymmenestä juvalaisesta yhdeksän sai toimeentulon maataloudesta.

Sosialistikin ajatteli, että parempi on leipä ja pienikin lihanpala pöydässä kuin vihanpito. Juvalaista viisautta sekin. Ja juvalaiset isännät ja kartanonherrat olivat sen verran joviaalia väkeä, että pitivät työväkensä jonkinlaisessa ruoassa. Juvalaiset selvisivät kansalaissodasta vähin vaurioin – muutama työväen järjestyskaartin johtohenkilön pidätys ja pakoyritys. Siinä kaikki.

Toki kansalaissota jätti jälkeensä juvalaisia uhreja, mutta vain 13.

Kaatuneet olivat nuorehkoja miehiä 21-35-vuotiaita nahkureita, värjäreitä, torpan poikia, puutyömiehiä ja kirvesmiehiä. Iäkkäin 51-vuotias kirvesmies menehtyi sairautteen vankileirillä.

KARI TOIVIAINEN